

TARTU ÜLICOOLI RAAMATUKOGU

Fond 85

MOOSBERG, HILDA

Inventaranimistu

1922-1984

Sissejuhatus

Moosberg, Hilda (23. nov. 1903 Peterburi – 31. mai 1985 Tartu),
ajaloodoktor, Tartu ülikooli professor

Hilda Moosberg sündis Peterburis eesti väljarändajate perekonnas, kus isa Juhan Moosberg pidas puusepa ametit. Kooliteed alustas ta Peterburi Eesti Haridusseltsi koolis. 1917. aasta Oktoobrirevolutsiooni järgsel ajal osales H. Moosberg aktiivse kommunistliku noorena eesti kommuuni loomisel Siberis, õppis mitmesugustel parteilistel kursustel. Aastail 1922-1926 õppis ta Leningradis Marchlewski nim. Lääne Vähemusrahvuste Kommunistlikus Ülikoolis, kus omandas kõrgema parteilise hariduse. Kommunistliku partei liige 1925. aastast. Aastail 1926-1936 oli H. Moosberg sama õppeasutuse õppejõud, 1936-1941 NSV Liidu TA Materiaalse Kultuuri Ajaloo Instituudi teadur.

Eesti Vabariigi okupeerimise järel asus H. Moosberg elama Eestisse ja töötas 1940-1941 Riikliku Ajaloo- ja Revolutsioonimuuseumi direktorina. Sõja ajal oli ta NSV Liidu tagalas, töötades Tomski Pedagoogilises Instituudis dotsendina. 1945. aastast kuni pensionile siirdumiseni töötas H. Moosberg Tartu Riikliku Ülikooli NSV Liidu ajaloo kateedris dotsendina, professorina ja kateedri juhatajana (1953-1963). Aastatel 1947-1952 oli H. Moosberg ENSV TA Ajaloo Instituudi direktori asetäitja.

H. Moosbergi teaduslik karjäär nõukogude ajaloolasena algas NSV Liidus 1930-ndatel aastatel. 1936. aastal kaitses Hilda Moosberg kandidaadidissertatsiooni “?оложение крестьян в Прибалтике в XIII-XIV вв и восстание 1343-1345 гг в Эстонии“ ja 1953. aastal doktoritöö “?еволюция 1905-1907 гг в Эстонии”. Ajalooteaduste doktor 1954. aastast, professori kutse omistati talle 1956. aastal. Kommunistlik režiim tunnustas H. Moosbergi teaduslikku ja poliitilist tegevust kõrgelt. H. Moosberg oli ENSV TA korrespondentliige (1951), Eesti NSV teeneline teadlane (1983) ning talle on antud kahel korral ENSV riiklik preemia (1972; 1977).

Tartu ülikoolis on H. Moosberg lugenud NSV Liidu ajaloo üldkursust, NSV Liidu ja Eesti NSV ajaloo historiograafiat, erikursusi nõukogude võimu kujunemisest ja edusammudest. Hilda Moosbergi aktiivse organiseerimistöö tulemusena kujunes TRÜ ajaloo-osakonna juures skandinavistika keskus oma *Skandinaavia kogumikuga*.

H. Moosbergi uurimisteemaks on olnud eesti kommunistid-revolutsionärid. Hans Pöögelmanni kohta on tal valminud põhjalik uurimus, mis aga mitmetel asjaoludel jäi trükis ilmumata. H. Moosbergi isikufond sisaldab nimetatud uurimuse käsikirja 2 varianti. H. Moosbergi sulest on ilmunud monograafia 1905.-1907. Aasta revolutsioon Eestis (1955) ja mälestusteraamat Neevalinnast Emajõelinnast (1989).

Hilda Moosbergi isikufond sisaldab loengute materjale, ülestähendusi eesti kommunistide mälestustest, nõukogude skandinavistika uurimisvaldkondi.

H. Moosbergi käsikirjapärand jõudis TÜ raamatukokku ENSV Riikliku Keskarhiivi (RAKA) vahendusel (tulme 1982:4). Suurema osa käsikirjapärandist andis peale H. Moosbergi surma raamatukogule üle tema tütar Ljudmilla Kiiser 1988. aastal (tulme 1988:25).

Jrk.nr.	Säiliku nimetus	Piirdatumid	Lehtede arv	Märkused
1	2	3	4	5

I Biograafilised materjalid

1	Reisar, I. Päevaraamat.	22.nov.1922-23.okt.1923	95	Ülestähendusi õpingute ajast Leningr.Marchlevski nim. Lääne Vähe- musrahvuste Kommunistl. Ülikoolis, elustolust Leningradis ; eesti asundustest Leningradi oblastis.
2	Tartu Riikliku Ülikooli rektori käskkirjad Hilda Moosbergi kohta. Väljavõtted. Masinakiri.	1948-1949	2	
3	H. Moosbergile antud iseloomustus sõiduks Soome. Masinakiri.	23.dets.1960	1	Vene k.
4	Hilda Moosbergi biograafiad. Masinakiri.	27.mai 1963-1966	7	Vene k.
5	Moosberg, H. Sõna ja teoga. Prof. Hilda Moosbergi mälestusi. Käsi- ja masinakiri.	[1970]	13	H. Palametsa märkmetega.
6	Moosberg, H. Mineviku hinnangud. Mälestusteraamatu plaan ja esialgne käsikiri.	[1980]	124	
7	Moosberg, H. Mõningaid episoode minu elust ja tegevusest. Mälestusteraamatu <i>Neevalinnast Emajõe</i> ni esialgne käsikiri toimetaja märkmetega. Masinakiri käsikirjaliste märkmetega.	[1980]	219	

1	2	3	4	5
8	H. Moosbergi märkmed seoses esinemisega Eesti Televisiooni saatesarjas <i>Akadeemikud</i> .	1982	7	
9	Hilda Moosbergi 80-juubeliks kavandatud kogumikule esitatud artiklid. Masinakiri.	1983	39	Eesti ja vene k. Artiklite autorid A.Helbe, K.Siilivask, A.Panksejev, E.Kaup, T.Põlevina, K.Krausberk, A.Svanidze, O.Tšernõševa.
10	Ajalehelõigendid artiklitega Hilda Moosbergi kohta.	1948-1978	10	Eesti ja vene k.
11	Nõukogude Eesti Preemia määramist tunnistav dokument teosele <i>Ülevaade EKP ajaloost I-III</i> . Kaasautor Hilda Moosberg.	19.dets.1972	2	Hallist lederiist kaanel reljeefne ENSV riigivapi kujutis Joh. Kābini ja V.Klaussoni allkirjadega.
12	3 aukirja Hilda Moosbergile ENSV TA Presiidiumilt, ENSV valitsuselt ja EKP Tartu Linnakomiteelt.	1971-1977	3	2 aukirjal lederiinkaaned, A.Veimeri, G.Naani ja Joh. Lotti allkirjad.
13	2 aukirja Hilda Moosbergile Nõukogude Armees Tartu garnisonilt.	22.apr.-29.okt.1964		Vene k., trükitud blanketil.
14	Tartu Riikliku Ülikooli ametiühingu ja komsomolikomitee aukirjad H. Moosbergile.	1952-1970	3	

II Õppe- ja kasvatustöö Tartu Ülikoolis

1. Loengud historiograafiast

15	Moosberg, H. Baltisaksa historiograafia 18. saj. ja 19. saj. esimesel poolel. Loengumaterjale. Masinakiri käsikirjaliste täiendustega.	[1960]	24	
----	---	--------	----	--

1	2	3	4	5
16	Moosberg, H. Baltisaksa historiograafia 1850-1917. Loengumaterjale.	[1960]	25	
17	Moosberg, Hilda Kodanlik-aadellik historiograafia imperialismi perioodil. Loengu stenogramm. Masinakiri.	12. apr. 1962	17	
18	Moosberg, Hilda Eesti NSV ajaloo historiograafia. Loengud TÜ ajalooüliõpilastele. Masinakiri.	[1968]	35	
19	Moosberg, H. Leninlik etapp marksistlikus historiograafias. Loengud TÜ ajalooüliõpilastele.	[1968]	73	
20	Moosberg, Hilda Nõukogude ajalooteaduse areng sotsialismi perioodil. Loeng historiograafiast TÜ üliõpilastele.	[1970]	112	

2. Erikursus Eesti-Soome suhetest

21	Moosberg, H. Eesti-Soome suhetest 19. ja 20. sajandil. Erikursus TRÜ ajaloo-osakonna üliõpilastele.	1962-1963	224	
22	Moosberg, H. Juhend erikursuse <i>Eesti-Soome suhetest 19. ja 20. sajandil</i> kohta TRÜ ajaloo-osakonna üliõpilastele.	1962-1963	2	
23	H. Moosbergi kogutud andmed Hella Wuolijoki kohta Soome Riigiarhiivist.	[1961]	17	
24	Soome kirjandus eesti keeles aastatel 1940-1962. Kirjanduse nimestik.	1962	36	

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

3. TÜ ajaloo osakond nõukogude võimu esimestel aastakümnetel

25	Моосберг, Хильда
О работе исторического отделения Тартуского госуниверситета. Машинопись.	1 марта 1959	17	
26	Moosberg, H.
TRÜ ajaloo-osakonna nõukoguliku kujunemise protsess 1944-1946. Mälestuskilde ja Mõtisklusi. Masinakiri.	[1980]	24	
27	Moosberg, H.
TRÜ ajaloo-osakonna nõukoguliku kujunemise protsessist 1944-1946. Märkmed sõnastikus.	[1980]	5	

III Tegevust Teaduste Akadeemias kajastavad materjalid

28	Väljavõtted Teaduste Akadeemia asutuste allorganisatsioonide ja EK(b)P Tartu Linnakomitee büroo koosolekute protokollidest H. Moosbergi jt. Ajaloo Instituudi töötajate kodanlik-natsionalistlikust tegevusest. Käsi- ja masinakiri.	1950	7	
29	Moosberg, Hilda
[ENSV Teaduste Akadeemia korrespondentliikme H. Moosbergi aastaaruanded akadeemia presiidiumile.] Käsi- ja masinakiri.	1952-1983	41	Vene ja eesti k.
30	Väljavõtted ENSV TA Presiidiumi istungite protokollidest H. Moosbergi tegevuse kohta akadeemia korrespondentliikmena. Masinakiri.	23.sept.-23.dets.1953	2	Vene k.
31	Moosberg, Hilda
[Üliõpilaste ettevalmistusest TRÜ ajaloo-osakonnas]. Eesti NSV Teaduste Akadeemia üldkoosolekul peetud ettekande stenogramm kaaskirjaga. Käsi- ja masinakiri.	16.märts-5.aprill 1960	8	

1	2	3	4	5
32	Moosberg, H. Avalduse mustand ENSV TA ühis- konnateaduste osakonnale vabastamise kohta Skandinavistikakomisjoni esi- mehe kohalt.	[1980]	1	

IV Teadustööd

1. Doktoritöö valmimisega seotud materjalid

33	Моосберг, Х. Революция 1905-1907 годов в Эстонии. Машинопись.	1956	438	
34	Hilda Moosbergi viibimist dok- torantuuris kajastavad materjalid – plaanid, sõnavõttud, protokollid, tee- sid jne. Masinakiri.	1947-1950	62	Vene ja eesti k.
35	Hilda Moosbergi doktoridis- sertatsiooni arutelu stenogramm NSV Liidu TA Ajaloo Instituudis Moskvas. Masinakiri.	13. juuli 1952	73	Vene k.
36	Деренковский, Г. Отзыв о главе из докторской диссертации Г.И. Моосберг <i>Рево- люция 1905-1907 гг. в Эстонии</i> . Ма- шинопись.	[1952]	3	
37	Kirjavahetus seoses Hilda Moos- bergi doktoridissertatsiooni kaits- misega. Masinakiri.	5.juuni 1953- 8.jaan. 1954	7	Vene ja eesti k.

2. Uurimused 1905.-1907. a. revolutsioonilisest liikumisest Eestis

38	Moosberg, H. 1905.-1907. aasta revolutsioon Eestis. Ettekannete tekstid.	1955-1975	36	Eesti ja vene k.
----	--	-----------	----	------------------

1	2	3	4	5
39	Moosberg, H. Eesti rahva võitlus ülevenemaa- lise poliitilise streigi päevil oktoobris 1905.a. Masinakiri.	1970	7	
40	Moosberg, Hilda 1905.-1907. aasta revolutsiooni sündmused Tartus. Ettekanne peetud Ajaloos Keskarhiivis.	14.nov. 1975	12	
41	Moosberg, H. 1905.-1907. aasta revolutsioon Eestis ja selle ajaloolisest tähtsusest. ENSV ühingu <i>Teadus</i> väljaanne abiks lektorile. Masinakirja paljundus.	1975	26	
42	Sõnavõttude stenogramm vana- de revolutsionääride kohtumisel. Masinakiri.	16.nov. 1958	39	Osalesid: H.Moosberg, Kullam,Adam- son,A.Puusepp, Parts,Kiis,Plot- nik,H.Kütt.
43	Grossmann, Hans Mälestusi 1905./1907.a. revolutsioonist Tallinnas.	[1960]	7	Vene k., üles kirjutanud H.Moosberg
44	Emmus Revolutsionäär Albert Emmuse abikaasa mälestused.	7.jaan. 1962	8	
45	Kiimann, Robert Mälestusi revolutsioonilisest liikumisest osavõtmise kohta.	4.mai 1959	10	Üles kirjutanud R.Kiimanni ju- tustuse järgi H.Moosberg
46	Lombak, Villem Mälestused 1917.a. revolutsioonist Viljandimaal. Käsi- ja masinakiri.	[1960]	6	Üles kirjutanud H.Moosberg
47	Месилане, А.М. Февральская революция. Вос- поминания.	[1960]	9	

1	2	3	4	5
48	Puusepp, Artur Mälestusi revolutsioonilisest liikumisest ja 1910. aasta Suure-Jaani kongressist. Masinakiri.	1950	3	Üles kirjutanud O.Karma – ENSV TA noorem teaduslik töötaja
49	Rõuk, Anton Turku, Suomi Mälestused 1905.-1907.aasta revolutsioonist ja Ameerikasse emigreerumisest. Masinakiri.	23.veebr.1958-14.apr. 1963	6 l.+ foto	
50	Pöder-Svirskaja, Ella Kolm unustamatut aastat. [Mälestusi Oktoobrirevolutsiooni ja kodu-sõja sündmustest.] Masinakiri.	[1960]	20	Üles kirjutanud H.Moosberg

3. Lääne Vähemusrahvuste Kommunistlikust Ülikoolist

51	Moosberg, H. Lääne Vähemusrahvuste Kommunistliku Ülikooli Eesti sektor. Ettekanne XVI Kreutzwaldi päeval koos trükitud teeside ja kutsega.	26.-27.dets. 1972	7 l. kutse ja teeside kogumik	
52	Hilda Moosbergi kogutud märkmed õpingukaaslaste – Feodor Okk, Alfred Pressman, Otto Stein, Voldemar Tõrva kohta Leningradi Lääne Vähemusrahvaste Kommunistlikust Ülikoolist.	1946-1982	22	Eesti ja vene k.
53	H. Moosbergi kogutud materjale kommunist Jaan Reisa kohta.	1980	35	Eesti ja vene k.
54	H. Moosbergi kogutud andmed kommunistide Elisaveta Külaotsa ja tema abikaasa Feodor Okk'i elu ja tegevuse kohta. Käsi- ja masinakiri.	1982	23	Sisaldab andmeid Lääne Vähemusrahvuste Kommunistliku Ülikooli kohta.
55	H. Moosbergi kogutud andmed kommunist Dimitri Taekvere kohta.	1982	15	Vene ja eesti k. Fragment ajakirjast <i>Красная Звезда</i> 14.02.1982

1	2	3	4	5
56	Hilda Moosbergi poolt kogutud ajalehelõigendid Nõukogude Venemaal elanud eesti kommunistidest.	1955-1983	9	

4. Uurimused EKP KK Ajalookomisjonist

57	Моосберг, Х. О деятельности исторической Комиссии ЦК Коммунистической партии Эстонии. Artikkel ilmus lühendatult ajakirjas <i>Вопросы истории КПСС</i> .1969. Рецензия Эллен Плотник Masinakiri.	1968	34	
58	Moosberg, H. EKP KK Ajalookomisjon ja Oktoobrirevolutsiooni ajaloo uurimine. Ettekanne ja teesid. Masinakiri.	[1968]	19	Eesti ja vene k.
59	Moosberg, H. Mälestused EKP ajaloo komisjoni tööst 1927-1936.	[1970]	8	

5. Uurimused H. Pöögelmannist

5.1. Monograafia H Pöögelmannist ja selle kirjastamisega seotud materjalid

60	Moosberg, Hilda Prospekt H. Moosbergi monograafia <i>H. Pöögelmanni elust ja tegevusest</i> kohta. Masinakiri.	10. okt. 1964	10	
61	Moosberg, H. Hans Pöögelmanni elust ja tegevusest 1875-1938. Käsikirja esimene masinakirjaline variant käsikirjaliste parandustega.	1965	342	
62	Moosberg, Hilda Hans Pöögelmanni elust ja tegevusest 1875-1938. Tallinn 1965. Kirjastus-käsikirja I osa. Masinakiri.	1965	359	

1	2	3	4	5
63	Moosberg, Hilda Hans Pöögelmanni elu ja tegevus. II osa 2. peatüki ümbertöötatud variant.	1965	133	
64	Moosberg, H. H. Pöögelmanni elust ja tegevusest 1875-1938. Tallinn 1965. Käsi- kirja viimistletud variant. Masinakiri.	1965	359	
65	Hilda Moosbergi kogutud fotod H. Pöögelmanni raamatu illustratsioonideks.	1965	121 fotot	
66	Laul, E., Käosaar, J. Arvamused H. Moosbergi käsi- kirja <i>Hans Pöögelmanni elust ja tegevusest 1875-1938.</i> kohta.	1965	23	
67	Hilda Moosbergi ja kirjastuse "Мысль" kirjavahetus seoses Hans Pöögelmanni eluloo väljaandmisega. Käsi- ja masinakirjas.	1967	11 Vene k.	

5.2. Artiklid ja ettekanded H. Pöögelmannist

68	Moosberg, Hilda Hans Pöögelmann revolutsiooni laulikuna. Masinakirjas.	14.apr. 1956	7	
69	Moosberg, Hilda H. Pöögelmann Lääne Vähemus- rahvuste Kommunistlikus Ülikoolis. Masinakirjas.	[1960]	17	
70	Moosberg, Hilda Ettekannete tekstid Hans Pöögel- manni kohta.	1965	40	Eesti ja vene k.
71	Moosberg, H. [Hans Pöögelmanni sidemetest Jack Londoniga]. Sisaldab kirjastami- se lepingu ja kaaskirja fotokoopia. Masinakirjas.	1965	5	Vene ja ingl.k.

1	2	3	4	5
72	Moosberg, H. 100 aastat Hans Pöögelmanni sünnist. Ettekanne XIX Kreutzwaldi päevadel Eesti Kirjandusmuuseumis. Käsikirjas, masinakirjas teesid.	28.dets. 1975	13	
<i>5.3. Töömaterjalid seoses H. Pöögelmanni elu ja tegevuse uurimisega</i>				
<i>a) H. Pöögelmanni kirjutiste ja temale kuulunud dokumentide ära kirjad ja koopiad</i>				
73	Pöögelmann, Hans Ajalehes <i>Uus Ilm</i> ilmunud artik- lite ümberkirjutused. Masinakiri.	1912-1917	125	
74	Pöögelmann, Hans, Saviauk, J. Las paukuda vasarad. Laulu noot ja sõnad. Ümberkirjutus.	[1960]	1	
75	Pöögelmann, Hans Kirjanduslikult rindelt. Külvaja. Leningrad 1933. Julia Pöögelmanni ümberkirjutus masina- ja käsikirjas, mittetäielik.	[1960]	120	
76	Hans Pöögelmannile kuulunud Venemaa Loodeoblasti Kaubandus- palati tõend. Blanketil pitsatite ja allkirjadega. Masinakirjas.	4.sept. 1924 Petrograd	1	Tekst peaaegu kustunud, mur- dejoonte ja re- benditega, osa- liselt dubleeri- tud.
77	Hans Pöögelmannile saadetud 2 postkaarti. Helsingi, Mõisaküla.	19.veebr.1911-12.juuli 1917		
78	Leping Jack Londoni ja Hans Pöögelmanni vahel teoste tõlkimise ja kirjastamise kohta. Fotokoopia.	17.sept.-9.okt. 1915	2 fotot, 2 neg. Ingl.k.	

1	2	3	4	5
<i>b) H. Moosbergi kogutud mälestused H. Pöögelmannist</i>				
79	Bockler, Eduard Mälestusi Hans Pöögelmannist. Üles kirjutanud H. Moosberg.	1965	6	
80	Jakson, N. Lehmann, J. Hans Pöögelmann. Tema 25-aastase kirjandusliku tegevuse juubeli mälestuseks. <i>Uus Ilm</i> nr. 19. 12.mai 1916. Masinakirjaline ümberkirjutus.	[1960]	19	
81	Koff, Mari 2 kirja Hilda Moosbergile mälestustega Hans Pöögelmanni vanematest.	27.aug.-30.sept.1965	6	
82	Lešinskaja, G. Tbilisi 1 kiri Hilda Moosbergile andmetega Hans Pöögelmanni kohta.	10.veebr. 1964	2	Vene k.
83	Pöögelmann, Julia Mälestusi Hans Pöögelmannist. Üles kirjutanud H. Moosberg.	1963-1964	17	
84	Pöögelmann, Hans Kirjad Julia Pöögelmannile. Koo- piad ja väljavõtted kirjadest 1919-1935. Masina- ja käsikiri.	[1960]	19	
85	Pöögelmann, Silvia (Hans Pöögelmanni tütar) Mälestused H. Pöögelmannist. Üles kirjutanud H. Moosberg.	1963	11	Vene ja eesti k.
86	Salm, N. Mälestused Eesti Tööraha Kommuunist, saadetud H. Moosbergile.	11.veebr. 1965	7	Vene k.
87	Saulep, A. Mälestusi Hans Pöögelmannist. Masinakiri.	12.märts 1965	5	
88	Totsel, E. Mälestusi Hans Pöögelmannist.	22.veebr. 1964	4	
89	Vigla, Artur Mälestusi Hans Pöögelmannist.	Märts 1965	11	

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

6. Skandinavistikaalane tegevus

6.1. Konverentside korraldamisega seotud materjale

90	Eesti NSV TA ühiskonnateaduste osakonna juures oleva skandinavistikaalase probleemkomisjoni teadusliku töö plaanid ja aruanded.	1970-1980	54	
91	NSV Liidu TA skandinavistika konverentside korraldamise ja läbiviimisega seotud materjale. Masinakiri.	1963-1971	18	Vene k.
92	NSVL TA IV Skandinavistika konverentsi materjale. Masinakiri.	9.juuli 1972-15.nov.1974	52	Vene k.
93	NSVL TA VII Skandinavistika konverentsi ettevalmistamisega seotud materjale. Masinakiri.	1976	7	Vene k.

6.2. Konverentsidel peetud ettekannete tekste

94	Моосберг, Х. Некоторые проблемы истории на I научной конференции по скандинавистике в Тарту. Доклад. Машинопись.	1963	21	
95	Н. Моосберги sõnavõttude tekstid skandinavistika konverentsidel.	1.juuni 1968-8.mai 1969	20	Vene k.
96	Моосберг, Х. О II симпозиуме советских и финских историков.	1969	11	
97	Moosberg, H. Skandinavistika kogumik ja skandinavistika N. Eestis ja NSV Liidus. Märkmed sõnavõtuks.	[1970]	4	
98	Моосберг, Х. Скандинавскому сборнику 20 лет. Доклад. Машинопись.	дек. 1976	6	

1	2	3	4	5
99	Moosberg, H. EKP ajaloolistest sidemetest Soome Kommunistliku Parteiga. Ettekande tekst. Masinakiri.	1968	3	

7. Kaastöö Eesti Nõukogude Entsüklopeediale

100	Hilda Moosbergi kaastööd Eesti Nõukogude Entsüklopeedia toime- tusega kajastavad materjalid: kirja- vahetus, artiklid. Käsi- ja masina- kirjas.	1975-1983	18	
-----	---	-----------	----	--

8. Retsensioonid

101	Моосберг, Х. Рецензии на диссертации Н.А. Акопяна, В.А. Бойковой, Г.А. Бо- ровковой, А.А. Дризула, Э.В. Изо- па, А.Я. Овчинниковой, В.А. Усина, И.Я. Янковского. Машинопись.	1960-1980	53	
102	Моосберг, Х. Рецензия на книгу Ю.Ф. Даш- кова <i>По Ленинским местам Scan- динавии</i> . Машинопись.	5 дек. 1974	5	
103	Моосберг, Х. Рецензия на кандидатскую дис- сертацию Калитс, Вильве <i>Хозяйст- венные занятия острова Кихну с середины XIX века до наших дней</i> .	1963	9	
104	Моосберг, Х. Рецензия на монографию Э. Карху <i>Литература Финляндии пер- вой половины XIX века и русско-фин- ляндские литературные связи</i> .	ноябрь 1959	4	
105	Моосберг, Х. Рецензия на кандидатскую диссертацию Келам, Айли <i>Тру- дящаяся женщина в Советской Эстонии</i> . Машинопись.	8 дек. 1973	6	

1	2	3	4	5
106	Моосберг, Х. Отзыв на кандидатскую диссертацию Койк, Хилле Викторовны <i>Внутриполитическая борьба в Финляндии и финляндско-эстонские экономические и политические отношения в 1929-1933 гг.</i>	1 дек. 1977	3	
107	Моосберг, Х. Рецензия на кандидатскую диссертацию Эвальда Мяепалу <i>Физическое воспитание учащейся молодежи в общеобразовательных школах Эстонии в годы советской власти (1940-1970).</i>	24 ноября 1975	5	
108	Моосберг, Х. Рецензия на кандидатскую диссертацию Хелмута Пийримяэ <i>Русско-шведские экономические отношения и Нарвская торговля в 1661-1700 г.</i>	1962	5	
109	Моосберг, Х. Рецензия на кандидатскую диссертацию Лембита Райда <i>Борьба коммунистической партии Эстонии против клерикализма и ее деятельность по атеистическому воспитанию масс /1920-1963/. Машинопись.</i>	1 авг.1963	8	
110	Моосберг, Х. Рецензия на кандидатскую диссертацию Т.Б. Реа <i>О генетической классификации городских поселений Эстонской ССР до периода социализма. Машинопись.</i>	17 июня 1962	5	
111	Моосберг, Х. Рецензия на кандидатскую диссертацию Рейнфельдт Мильви Вольдемаровны <i>Роль Тартуского государственного университета в подготовке научно-педагогических кадров в годы 1944-1975.</i>	6 июня 1980	6	

1	2	3	4	5
112	Моосберг, Х. Рецензия на опубликованные работы Д. М. Руднева, представленные по совокупности для соискание ученой степени кандидата исторических наук. Машинопись.	1967	4	
113	Моосберг, Х. Рецензия на кандидатскую диссертацию Антса Руусмана <i>Восстановление и коллективизация сельского хозяйства в Эстонской ССР в 1944-1950 гг.</i> Машинопись.	11 мая 1968	7	
114	Моосберг, Х. Рецензия на монографию М.Х. Шмидехельм <i>Археологические памятники периода разложения родового строя на северо-востоке Эстонии.</i> Машинопись.	25 янв. 1956	5	
115	Моосберг, Х. Рецензия на докторскую диссертацию Иосифа Ивановича Сюкияйнена <i>Революция 1918 года в Финляндии.</i> Машинопись.	13 дек. 1958	15	
116	Моосберг, Х. Рецензия на докторскую диссертацию В.А. Селезнева <i>Колхозно-кооперативное строительство в основных районах Северо-Запада РСФСР 1917-1941 гг.</i>	23 сент. 1973	8	
117	Моосберг, Х. Отзыв на монографию Лео В. Суни <i>Очерк общественно-политического развития Финляндии в 50-70 годы XIX в.</i> Машинопись.	16 сент. 1981	8	
118	Моосберг, Х. Рецензии на кандидатскую и докторскую диссертации Энна Тарвеля. Рукопись и машинопись.	21 апр 1961- 15 апр 1971	19	

1	2	3	4	5
119	Моосберг, Х. Отзыв на докторскую диссертацию Ю.Я. Тайгро <i>Борьба трудящихся Эстонии в период гражданской войны (1918-1920)</i> . Машинопись.	13 февр. 1971	13	
120	Моосберг, Х. Рецензия на кандидатскую диссертацию Л.И. Тийк <i>Старый Таллин</i> .	1958	9	
121	Moosberg, H. Retsensioon A. Traadi kandidaadi-väitekirjale <i>Talurahva õiguslik olukord Liivimaal feodalismi lagunemise perioodil</i> . Masinakiri.	11.jaan.1956	7	
122	Моосберг, Х. Выступление на защите докторской диссертации профессора Вольдемара Яновича Вага на тему <i>Средневековая архитектура Эстонии</i> . Машинопись.	12 ноября 1964	4	
123	Moosberg, Hilda Arvamus H. Vainu populariteadusliku raamatu <i>Jääraku Põhja</i> käsikirja kohta. Masinakiri.	13.juuli 1976	5	
124	Моосберг, Х. Рецензия на кандидатскую диссертацию Тоомаса Варрака <i>Идейно-политическая эволюция партий и развитие соотношения внутриполитических сил Швеции в 1946-1970 гг.</i> Машинопись.	16 окт. 1975	6	
125	Моосберг, Х. Отзыв на кандидатскую диссертацию Лембита Выйме <i>Эстонские поселения на Черноморском побережье Кавказа</i> .	20 дек. 1975	6	

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

9. Arvamused H. Moosbergi tööde kohta

- 126 Kaup, E., Plotnik E.
 Retsensioonid H. Moosbergi artikli
Tulihingeline sotsialismi eest võitleja
Hans Pöögelmanni 90. sünnipäevaks 1965 11
 koos kirjastuse kaaskirjaga ja ajakirjast
 väljatõmmatud trükitud artikliga. Masi-
 nakiri ja käsikirjas märkused.
- Vt. ka Plotnik, Ellen
 Retsensioon H. Moosbergi artiklile *О деятельности исторической*
комиссии ЦК Коммунистической партии Эстонии. 1968, s. 57.

V Ühiskondlik-poliitilist tegevust kajastavad materjalid

1. Noorsoo kommunistlikul kasvatamisel

- 127 H. Moosbergile kuulunud hääle-
 tamise mandaadid EKP ja ELKNÜ 1948-1973 7
 kongressidel ja konverentsidel.
- 128 Moosberg, H.
 Sõnavõttud nõukogude noorsoo 1966 10
 kasvatamise teemadel.
- 129 Moosberg, Hilda
 Oktoober minu elus. Masinakiri. 1970 9
- 130 Moosberg, H.
 [Mälestusi töölisliikumisest 1955-1983 5 ajalehelõigendit
 ja elu-olust kodusõja ja II maailmasõja
 ajal NSV Liidu tagalas.] Eesti- ja ve-
 nekeelsed ajalehelõigendid.

2. Osalemist delegaadina rahvusvahelistel üritustel kajastav materjal

- 131 Moosberg, H.
 Aruanne komandeeringust Greifs-
 waldi ülikooli 500-aastapäevale Saksa 14.-28.okt. 1957 7 Vene k.
 DV-sse. Masinakiri.

1	2	3	4	5
132	Hilda Moosbergi märkmik üleskirjutustega Läänemeremaade rahunädalal Rostockis.	1960	35	Vene k.
133	Materjale seoses Hilda Moosbergi osavõtuga ülemaailmsest naiste kongressist Moskvast 24.-29. juunil 1963 ja Läänemeremaade rahunädalast Rostockis 7.-14. juulil.	1963	27	Vene, saksa ja eesti k.

3. Ajaloolaste ideoloogilist kasvatustööd kajastav materjal

134	Moosberg, Hilda TRÜ ajaloo-osakonnas peetud ettekanded NLKP XIX kongressi ülesannetest, revolutsioonilisest valvsusest ja Lomonossovi ajaloolistest vaadetest.	1951-1961	51	
135	Moosberg, H. Ajalooõpetajate ülesanded seoses 1905.-1907. a. revolutsiooni 50. aastapäevaga. Masinakiri.	24.apr. 1955	9	
136	Moosberg, H. Sõnavõtt vabariiklikul ajaloolaste nõupidamisel ja märkmed ettekannete kohta.	18.-19. mai 1962	15	Vene k.

4. Naisküsimust kajastav materjal

137	Moosberg, H. Naistepäeva puhul Tomski Pedagoogilises Instituudis ja hospitalis peetud kõne.	1943	7	Vene k.
138	Moosberg, Hilda [Naisküsimusest NSV Liidus.] Ettekande tekst.	1947	6	
139	Moosberg, Hilda Rahvusvaheline naistepäev 8.märts. Ettekande tekst. Käsi- ja masinakirjas.	8.märts 1954	15	

1	2	3	4	5
140	Moosberg, H. Suur küsimus [Nõukogude inimeste abielu ja perekonda käsitlev artikkel.] Ajakirjale <i>Eesti Naine</i> saadetud käsikiri.	1960	14	
141	Moosber, H. Eesti naised revolutsioonis. Märk- med ettekande jaoks naiste aktusel Tar- tu rajoonis.	3.dets. 1968	7	

5. Kommunistlikel tähtpäevadel peetud kõned

142	Moosberg, H. Suure Sotsialistliku Oktoobri- revolutsiooni 32. aastapäeva kõne.	1949	22	
143	Моосберг, Х. Дружба народов СССР основа могущества и крепости советского многонационального государства.	[1950]	25	
144	Moosberg, Hilda Tööstuse areng Tartus imperialis- mi perioodil. Kõne tekst.	[1960]	5	
145	Moosberg, Hilda 1.mai, Oktoobrirevolutsiooni jt. nõukogude riigi tähtpäevadel peetud kõnede tekstid.	1964-1975	68	
146	Moosberg, Hilda Hans Heidemanni elust ja tege- vusest. Ettekande tekst ja töömater- jalid.	7. mai 1966	17	

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

VI Kirjavahetus

1. H. Moosbergi kirjad

147	Moosberg, Hilda
Kirjavahetus ENSV TA Presiidiumi
asjadevalitseja V. Ambrosiusega.
Tallinn, Tartu.	1.dets.-7.dets.1981	2	Järelepärimine
ja vastus H.
Moosbergi elamistingimuste
kohta.
148	Moosberg, Hilda
Kirja mustand Mati Grafile.
Tartu.	1970	1	
149	Moosberg, Hilda
Kirja koopia EKP Tallinna Linna-
komitee I sekretärile Nikolai Johansonile parteiveteran Jaan Riisi elamistingimuste asjus. Masinakiri.
Tartu.	[1970]	1	Vene k.
150	Moosberg, H.
2 kirja koopiat Losihhi küla (Altai)
seltsimeestele mälestustega elu-olust
Siberis kodusõja ajal. Masinakirjas.
Tartu.	13.märts-2.juuni 1982	5	Vene k.
151	Moosberg, H.
Avalduse koopia EKP KK I sekretärile Karl Vainole ideoloogiasekretär Rein Ristlaane süüdistuse asjus Karl Siilivase kohta. Masinakiri.	18.dets.1983	2	Vene k.
152	H. Moosbergi kirjavahetus aja-
kirja <i>Вопросы истории КПСС</i>
toimetajaga. Masinakiri	27.apr.1967-6.okt.1968	3	Vene k.

1	2	3	4	5
<i>2. Kirjad H. Moosbergile</i>				
153	Afanasjev, Ivan 1 kiri Hilda Moosbergile andmetega Hans Pöögelmanni kohta. Leningrad.	17.veebr.1964	2	Vene k.
154	Altai krai Losihhi küla kooli õpetajate ja õpilaste saadetud 4 kirja Hilda Moosbergile.	1982	6	Vene k.
155	Borkov, Gennadi ja Mara 1 kiri H. Moosbergile skandinavistika ja olme küsimustes.	9.mai 1971	1	Vene k.
156	Daškov, Juri 8 kirja ja 2 postkaarti Hilda Moosbergile skandinavistikaalasest koostööst. Moskva.	1969-1974	11	Vene k.
157	Hatto, V. 1 kiri H. Moosbergile töökoha saamise küsimuses. Tallinn.	8.okt. 1968	1	
158	Helbe, Aasa 6 kirja ja postkaart H. Moosbergile skandinavistikakomisjoni töö korraldamise asjus. Tallinn.	30.märts 1982- 20.märts 1983	7	
159	Kabrits, Õnne, Haapsalu Muuseumi direktor 2 kirja H. Moosbergile. Haapsalu.	27.nov.-11.dets.1977	4	elu-olust, tööst muuseumis
160	Kahk, Juhan 2 kirja Hilda Moosbergile. Tallinn.	30.sept.1981-10.aug.1983	2	Heldur Palli doktoritöö kaitsmise ja ENSV TA üldkogu koosoleku kohta.

1	2	3	4	5
161	Kan, Aleksander 3 kirja H. Moosbergile.	16.nov.1968-28.jaan.1977	3	Vene k. Kaastööst <i>Skandinaavia</i> <i>kogumikule.</i>
162	Eesti Riiklik Kirjastus 1 kiri H. Moosbergile eitava vastusega 1905.-1907. aasta revolutsioon Eestis väljaandmise kohta. Masinakiri blanketil. Tallinn.	6.apr. 1963	1	
163	Kulli, Nelli 1 H. Moosbergi tütre kiri oma emale.		1	Vene k.
164	Kuusküll, E., kirjastus <i>Eesti Raamat</i> 1 kiri H. Moosbergile. Tallinn.	1.dets. 1983	1	Sisaldab hinnangut H.Moosbergi autobiograafia kohta.
165	Maamägi, V., ENSV TA Ajalooinst. dir. 2 kirja H. Moosbergile kaastööst ENSV ajaloo koostamisel. Tallinn.	26.-29.sept.1959	2	Vene k.
166	Mattisen, Edgar 1 kiri H. Moosbergile andmetega jäälõhkuja <i>Suur Tõll</i> kohta. Tallinn.	22.jaan.1982	1	
167	Moora, Harri 1 kiri Hilda Moosbergile etnograafia õpetamise korraldamisest Tartu ülikoolis. Tallinn.	8.juuni 1953	1	
168	Mühlpfordt, G., prof.dr. Kirjavahetus Hilda Moosbergiga seoses kaastööga <i>Skandinaavia kogumikule.</i> Halle-Tallinn.	27.aug.1959- 30.jaan.1960	2	Vene k.
169	Naan, Gustav, ENSV TA akadeemik 1 kiri H. Moosbergile seoses ENSV ajaloo kirjastamisega. Tallinn.	9.mai 1951	1	

1	2	3	4	5
170	ENSV Rahvakomissaride Nõukogu 1 kiri H. Moosbergile. Moskva.	20.apr.1942	1	Kirjavastus H. Moosbergi abi-kaasa saatuse kohta. Vene k.
171	Paistu 8-kl. Kooli õpilaste kiri Hilda Moosbergile koos H. Moosbergi vastuse koopiaga. Sultsi, Tartu.	20.jaan.-2.veebr.1966	3	Kirjad H.Pöögelmanni kohta
172	Petershagen, Rudolph, Greifswald Kiri Hilda Moosbergile teadus-kontaktidest NSV Liidu teadlastega.	2.aug. 1957	1	Saksa k.
173	Šaskolski, I.P. NSVL TA Ajaloo Inst. Leningradi osak. 6 kirja ja 3 postkaarti H. Moosbergile koostööst skandinavistikas. Leningrad.	[1970]	9	Vene k.
174	Šarkova, I. 1 kiri H. Moosbergile andmetega H. Moosbergi varasemate käsikirjaliste tööde kohta Leningradi arhiivis. Leningrad.	29.apr. 1984	2	Vene k.
175	Žirova, Liida 6 kirja H. Moosbergile eluolust Baltikumis. Batumi.	24.dets.1980-25.apr.1984	14	Vene k.
176	Selezneev, Valeri 4 kirja ja postkaart Hilda Moosbergile koos koopiatega trükistest. Leningrad.	16.apr.1973-1974	8	Vene k. L.12-24 koo- piad ajalehest Vene NFSV Loodepiirkonna põllumajandus- kooperatiivide asutamisest.
177	Stern, L., Dr.Prof.Martin Luther Universität 1 kiri Hilda Moosbergile. Halle.	16.veebr.1957	1	Saksa k. Skandinaavia kogumikust.

1	2	3	4	5
178	Suni, Leo 10 kirja ja postkaart H. Moosbergile skandinavistika-alasest koostööst. Petrozavodsk.	30.dets.1974-25.sept.1981	15	Vene k.
179	Svanidze, Ada 2 kirja H. Moosbergile skandinavistika-alasest koostööst. Moskva.	1973-1976	6	Vene k.
180	Tarvel, Enn 5 kirja H. Moosbergile.	15.okt.1970-23.sept.1971	5	Skandinavistika komisjoni töö korraldamise asjus.
181	Teistre, Urve 3 kirja H. Moosbergile.	3.märts 1978-1.dets.1980	4	Skandinavistika komisjoni töö korraldamise asjus.
182	Torokoff, Hilja 1 kiri ja kaart Hilda Moosbergile. Viljandi.	15.dets.1980-29.apr.1981	3	Viljandimaalt pärit Johannes Reeseni kohta.
183	Tšernõševa, Olga 2 kirja Hilda Moosbergile kaastööst <i>Skandinaavia kogumikule</i> . Moskva.	6.-18. Nov. 1976	3	Vene k.
184	Tuisk, Salme 3 kirja H. Moosbergile. Tallinn.	10.märts 1982-19.nov.1983	5	Mälestustest, Eesti asundustest Siberis 1930.a-tel.
185	Vetrov, Mihhail 2 kirja H. Moosbergile skandinavistika-alases koostöös. Masinakiri. Moskva.	25.juuli 1969-24.aug. 1969	4	Vene k.
186	Winter, Eduard, Dr.Prof. Humboldt Universität zu Berlin Kirjavahetus Hilda Moosbergiga <i>Skandinaavia kogumiku</i> asjus. Tartu, Berliin.	15.jaan.1957-2.nov.1959	6	Vene ja saksa k.

1	2	3	4	5
187	3 kirja H. Moosbergile sõbranna Friedalt õpinguaastate ja elu-olu kohta Nõukogude Venemaal.	1977-1982	6	Vene k.
188	3 kirja H. Moosbergile sugulaselt. Ameerika.	30.apr.-11.juuli 1978	5	Eesti ja ingl. k. Elu-olust Ameerikas.
189	3 kirja Hilda Moosbergile sõbranna Alvilt. Siber.	1982-1984	3	Noorusmälestustest ja elu-olust Siberis.
190	2 kirja Hilda Moosbergile sõbranna Agathelt. Tallinn.	31.märts 1983	3	Andmed Eesti asunduste kohta Omski oblastis, elu-olust Tuva ANSV-s.

3. Kutsed, kaardid

191	H. Moosbergile saadetud tervituskaarte ja kutseid.	1969-1983	13 tk.	Eesti k.
192	Telegrammid ja õnnitluskaardid Hilda Moosbergile 75-juubeli puhul.	Nov. 1978	54	Eesti ja vene k

VII Fotod

193	Venemaa eestlased, kommunistid, portreed. Überpildistused EKP KK Partei Ajaloo Instituudi fototeegist.	[1920]	5 fotot	
194	<i>Ilmaliku leeri</i> lõpetajad Tallinnas 1922.a. oktoobris.	1922	1 foto	
195	Leningradi Marchlevski nim. Lääne Vähemusrahvuste Kommunistliku Ülikooli üliõpilasi.	1922-1926	7 fotokoopiat	

1	2	3	4	5
196	Riikliku Materiaalse Kultuuri Ajaloo Akadeemia (ГАИМК) pleenumist osavõtjad Leningradi Marmorpalees.	1936	1 foto	Marmorpalee kohta vt. F 85, s.7, l.135-136
197	Hilda Moosberg loengut pidamas Marksismi-leninismi õhtuülikoolis Tomskis.	1943	1 foto	
198	Ajaloo-osakonna üliõpilaste ekskursioon Kaukasuses Suhhumi sõjateel.	1957	1 foto	
199	Foto ajaloo-osakonna lõpetajatest, esiplaanil õppejõud.	1960	1 foto	
200	Tartu Riiklikus Ülikoolis välja antud <i>Skandinaavia kogumiku</i> toimetuskolleegiumi koosolekust osavõtjad.	Okt. 1962	3 fotot	
201	Prof. Rudolf Kenkmaa, Hilda Moosberg ja Linda Eringson arhiividokumentidega töötamas.	[1965]	1 foto	Vt. ka Fo 503A,
202	Revolutsioonilisest liikumisest osa võtnud Kohtla-Järve elanike monument.	[1970]	1 foto	Fotol punase tindiga v
203	Album fotodega VI skandinavistika konverentsist, kingitud ENSV TA Ajaloo Instituudi poolt H. Moosbergile.	23.nov. 1973	30 fotot	Kaaned kollakasrohelist värvitud veisnahast, voolitehnikas ornamendiga.
204	Mahajäetud elumajad Venemaa külas.	1976	1 foto	
205	H. Palametsa 50-juubeli tähistamisest Tartu Kulturihoones.	Sept. 1977	5 fotot	
206	H. Moosbergi 80-juubeli tähistamisest osavõtjad TRÜ aulas. Esiplaanil Vilma Trummal, Ludmilla Meiel, Juta Kull.	Nov. 1983	1 foto	
207	Portreefotod prof. Hilda Moosbergist .	24.jaan. 1984	6 fotot	Foto Georgi Tšetkov

Selles inventarimistus on 212 säilikut numbritega 1-212. Fondi korraldas ja nimistu koostas vanemraamatukoguhoidja Kadri Tammur.

1. juuni 1999